

Praktijken uit het studiehuis

W. Veugelers & H. Zijlstra (red.): *Praktijken uit het studiehuis*. (Studiehuis-serie nr. 2.) Leuven/Apeldoorn: Garant, 1997, 297 p., 775 BEF.

In dit boek vind je bijdragen van pilootscholen die met het studiehuis-concept aan de slag gegaan zijn en die getuigen over hun ervaringen met het zelfstandig leren. De bijdragen zijn gegroepeerd rond de volgende onderwerpen: studielast en schoolorganisatie; starten met zelfstandig leren; studievaardigheden, profielen en oriëntatie op studie en beroep; en identiteitsontwikkeling. De titel van deze publicatie mag zeker niet pejoratief opgevat worden, integendeel: 'praktijken' slaat op herkenbare schoolverhalen (52 in totaal) vanuit de keuken. Boeiend leesvoer voor de geïnteresseerde leerkracht en schoolleider. Toch maar even een lukrake greep uit de getuigenissen.

In het artikel *Maar jullie hebben ons niet gedwongen zelfstandig te werken* wordt beschreven hoe leerlingen uit een vierde jaar voortgezet onderwijs voorbereid worden op het studiehuis. In het project 'zelfstandig studeren' worden ze in de gelegenheid gesteld zelf verantwoording te nemen voor het verloop van hun leerproces. Er bleken in grote lijnen drie knelpunten te ontstaan. Leerlingen hebben duidelijk moeite met de plotselinge vrijheid en zij moeten in kleine stapjes begeleid worden naar zelfstandig leren. Door de druk en het toezicht te verminderen verdwijnt bij heel wat leerlingen de motivatie en de drang om te werken. Ten slotte mag ook het belang van de randvoorwaarden niet onderschat worden: een school moet kunnen beschikken over studie- en werkruimtes waar leerlingen zelf-

standig aan de slag kunnen. Kortom: leerlingen moeten leren en ervaren wat zelfredzaamheid precies is.

In het hoofdstuk *schoolorganisatie* kan je heel wat ideeën terugvinden rond een nieuwe invulling van de taak van de leerkracht. In een systeem van zelfstandig werken ontstaan immers mogelijkheden van taakdifferentiatie. De ene collega is sterker in het begeleiden van groepswerk, terwijl de ander een kei is in het maken van opdrachten en toetsen. Door leerkrachten in blokuren te plaatsen, kunnen de leerlingen op hun wenken bediend worden: leerling A gaat naar de uitlegklas, leerling B krijgt individuele begeleiding en leerling C werkt rustig aan taken, alleen of in een groepje. Leerkrachten werken samen om studiewijzers op te stellen en coachen elkaar in het begeleiden van leerlingen. Binnen een systeem van zelfstandig leren zal de oubollige slogan *Koning, keizer, admiraal, baas in eigen klaslokaal* moeten wijken voor het verfrissende motto *teamwork*.

Dit boek bevat niet enkel reflecties op het lesgeven in een systeem van zelfstandig leren maar vooral veel concrete voorbeelden die gaan van studiewijzers over planningroosters tot evaluatieformulieren. De inleiding stelt terecht dat het een snuffelboek, een ideeënboek, een adviezenboek is.

Luc Vercammen